CZĘŚĆ XXII. № 85. ROK 11. (1840.)

TYGODNIK
PETERSBURSKI.
GAZETA URZĘDOWA
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjném; w Wilnie w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna:* w Rossyi s pocztą a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. ass. *Półroczna,* 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräfe: *Roczna*, 45 rub. ass. *Półroczna*, 25 rub. ass. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 53 r. ass. *Półroczna*, 28 rub. ass.

PIĄTEK, 1/13 LISTOPADA.

Tygodnik Petersburski będzie wychodził w roku przyszłym, 1841, bez żadnej zmiany w dotychczasowym układzie i cenie. Życzący nań prenumerować, proszeni są o wczesne zgłoszenie się.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg, 31 Października / 12 Listopada.

NOWINY DWORU.

27 Października baron Schimmelpenninck van der Oye poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Króla Jmci Niderlandów miał zaszczyt być przyjętym na prywatném posłuchaniu przez N. CESARZA JMCI w pałacu Carskosielskim i złożyć nowe listy wierzytelne od Monarchy swego Króla Jmci Wilhelma II.

Po tém posłuchaniu poseł miał zaszczyt być przyjętym przez N. CESARZOWĘ JMĆ.

— Przez rozkaz dzienny CESARSKI z d. 20 Października dowodzący dywizyą odwodową 1 Korpusu piechoty *Nabokow 2*, mianowany Naczelnikiem Staroruskich okręgów żołnierzy-rolników, a Jenerał-major, liczący się w wojsku *Uszakow 4* otrzymuje dymisyą z mundurem i pensyą.

— P. Pereira Lima mianowany został Konsulem Rossyjskim w prowincyi Alagoas, w Brezylii.

— Przez Reskrypt CESARSKI z d. 16 Paźdz. Dowodzący wojskiem kozaków Orenburgskich, Jenerał-major liczący się w jezdzie *Mołostwow 1* mianowany kawalerem orderu św. Stanisława 1 klassy.

— Przez Ukazy CESARSKIE do Rządzącego Senatu, z d. 2 Paźdz. mianowani, Rzeczywiści Radzcy Stanu, Cywilnemi Gubernatorami: Wileńskim, takiż Gubernator Kaukazski *Siemionow* i Kaukazskim takiż Wiatski, *Chomutow*—8 tegoż m. Rzeczywisty Radzca Stanu, szambelan, xiążę *Dołgorukow*, na własną prośbę zostaje uwolniony od urzędu Wileńskiego Cywilnego Gubernatora i mianowany Członkiem Rady Ministerstwa Spraw Wewnętrznych — 10 tegoż m. Liczący się w Ministerstwie Spraw Wewn. Rz. R. Stanu *Mordwinow* mianowany Cywilnym Gubernatorem Wiatskim —12 tegoż m. Naczelnik 2 dyw. grenadyerów jenerał-porucznik baron *Rozen* mianowany Członkiem Audytoryatu jeneralnego Ministerstwa Wojny — Cywilny Gubernator Moskiewski, szambelan, Rz. R. Stanu *Ołsufiew* mianowany do sprawowania obowiązków Marszałka Dworu J. C. W. W. XIĘCIA NASTĘPCY CESARZEWICZA — 15 tegoż m. Senator, Radzca Tajny Alexander *Obreskow* na własną prośbę zostaje zupełnie uwolniony od służby.

— Przez Ukaz CESARSKI do Kapituły orderów Prokuror Białorusko-Litewskiego duchownego Kollegium Radzca Kollegialny *Sierna-Sołowjewicz* mianowany kawalerem orderu św. Stanisława 2 klassy z koroną, na zdanie Komitetu Ministrów, w nagrodę gorliwej służby i odznaczających się prac.

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.

1) *10 Października.* Z ogłoszeniém roskazu N. CESARZA o przeniesieniu powiatowego niegdyś miasta Sielenginska w gubernii Irkutskiéj, do miejsca nazwanego Tojensk.

2) *11 tegoż m.* Z ogłoszeniem, iż N. CESARZ zauważywszy w podróży Swojej, iż w niektórych kościołach parafijanie zajmowali miejsca blizko samego ikonostasu, zasłaniając Świętą ofiarę i zawadzając duchowieństwu, NAJWYŻEJ roskazać raczył, aby w czasie wszelkiej Boskiej służby

nikt z nienależących do niej nie pozwalał sobie stać przy ikonostasie ołtarza, gdzie służba się odbywa, ani w ogóle na podniesieniu między obydwoma kryłosami, wyjąwszy, kiedy podług obrządku kościoła świeckie osoby mają się zbliżać do Świętej ofiary lub do Świętych obrazów.

3) *tegoż dnia.* Z ogłoszeniém, iż N. Cesarz 15go Września roskazał: Synod Litewski Ewangelicko Reformowany przezwać Wileńskim, a Rzymskokatolicką Żmudską Dieceziją, do której należą cztery powiaty Wileńskiej gubernii: Telszewski, Rosieński, Upitski i Szawelski, nazywać od powiatu, w którym ma rezydencią Biskup, t. j. diecezją Telszewską, i Konsystorz tej diecezyi nazywać także Telszewskim.

4) *tegoż dnia.* Z ogłoszeniem roskazu N. Cesarza aby extrapoczta z Petersburga do Tyflisu i ztamtąd do Petersburga odchodziła po dwa razy w tygodniu.

5) *15 tegoż m.* Z zaleceniem ażeby Rzymsko katolickie kościoły i klasztory uwolnione były od opłaty za tłumaczenie dokumentów pisanych po polsku i podawanych do Sądu w sprawach o funduszowe majątki.

6) *17 tegoż m.* Z ogłoszeniem potwierdzonej przez N. Cesarza 22 Wrześ. ustawy o powinności kwaterunkowej w Kazaniu.

Warszawa.

Dalszy ciąg Postanowienia o Wystawach Przemysłu krajowego.

Art. 7. Nadsyłanie przedmiotów, na wystawę publiczną przeznaczonych, dziać się ma w pakach, dobrze opatrzonych, *franco*, i ukończyć się powinno 16 Maja, to jest: na 15 dni przed otwarciém wystawy.

Art. 8. Przy każdéj posyłce, na imię komitetu wystawy w Warszawie, adresować się mającéj, wyrazić należy: a) imię i nazwisko artysty, fabrykanta lub rękedzielnika; b) miejsce jego zakładu, pobytu lub mieszkania; c) opisanie przedmiotu z wyszczególnieniem jego rodzaju, wagi, miary lub ilości; d) cenę wyrobów przemysłowych, w ogóle lub cząstkowo; e) użytek tychże; f) pochodzenie materyału, czyli ten jest krajowy lub zagraniczny; g) czy dzieło, co do utworów sztuk pięknych, jest oryginałem lub kopią, a w tym ostatnim przypadku, z jakiego oryginału; h) jaki rodzaj dzieła, malarstwa, rysunku, snycerstwa, lub rzeźbiarstwa; i) czy wreszcie składający życzy sobie, aby przedmiot był sprzedany i kto jest upoważniony do odebrania pieniędzy lub wyrobu w naturze, po ukończeniu wystawy.

Art. 9. Jeżeli właściciel, lub zlecenie od niego mający, przybędzie osobiście z przedmiotem na wystawę przeznaczonym, zgłosić się również powinien do komitetu wystawy.

Art. 10. Ci z pomiędzy artystów, fabrykantów, lub rękodzielników, którzyby uznawali potrzebę zabezpieczenia się od zarzutu podstawiania obcych wyrobów za własne, mogą dołączyć świadectwo władzy miejscowej, stwierdzone przez właściwego Kommissarza Obwodu, lub Kommissarza fabryk, jako złożone przez nich przedmioty rzeczywiście z ich zakładów pochodzą.

Art. 11. Każdemu z oddających płody swoje na wystawę publiczną, wydany zostanie kwit, z numerem porządkowym kontrolli i wyrażeniem szczegółów, w artykule 8 wymienionych.

Art. 12. Sprzedane w czasie wystawy przedmioty, nie wprzód zabrane z niéj być mogą, aż po jéj zamknięciu.

Art. 13. Komitet ustanowiony artykułem 4, składać się będzie w części z osób przez Rząd do tego wezwanych, w części zaś z artystów i znakomitszych fabrykantów lub rękodzielników; wybór i powołanie na członków tak jednych, jak drugich, ulega zatwierdzeniu Namiestnika Królestwa.

Art. 14. Obowiązki tego Komitetu odnoszą się do trzech głównych punktów, a mianowicie:

1) Wewnętrznego urządzenia wystawy; 2) prowadzenia korrespondencyj; 3) ocenienia wartości przedmiotów do publicznego popisu przedstawionych.

Art. 15. Co do pierwszego punktu, obowiązany jest Komitet:

a) Urządzić lokal na wystawę, przez Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych przeznaczony i zaopatrzyć go w potrzebne sprzęty; b) zająć się odbiorem nadsyłanych przedmiotów; c) roztrząsać i stanowić, które z dostarczonych płodów i wyrobów odpowiadają przeznaczeniu wystawy; uznane zaś przez siebie zasługującemi na pomieszczenie, porządkować, i stosownie do ich rodzaju i planu, na każdy raz przez Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych zatwierdzić się mającego.

d) Dopilnować, aby każdy przedmiot opatrzony był kartką, z numerem służącym do łatwego wyszukania bliższych o nim wiadomości w spisie ogólnym, który, po przejrzeniu go w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, wydrukowany być ma w dwóch językach: Polskim i Rossyjskim, i sprzedawany zwiedzającym wystawę za cenę samego kosztu. e) Przestrzegać całości i nienaruszalności złożonych na wystawę wyrobów sztuk pięknych i przemysłu: f) Ułatwiać trudności i udzielać objaśnień, żądanych przez osoby odwiedzające wystawę. g) Rozporządzić, aby w przeciągu dwóch tygodni, po zamknięciu wystawy, wszelkie przedmioty zabrane z niéj zostały.

Art. 16. Co do punktu drugiego, Komitet winien:

a) Utrzymywać xiążkę sznurową dla zapisywania do niéj porządkiém numerów wszelkich przedmiotów na wystawę nadesłanych.

b) Wydawać właścicielom kwity, powyżéj w art. 11 wymienione, które przy odbiorze lub sprzedaży wyrobów, Komitetowi zwracane być mają.

c) Prowadzić rachunki, tak przychodu, jak i wydatków, na urządzenie wystawy poniesionych, a po zamknięciu tejże, usprawiedliwić się przed Kommissyą Rkądową Spraw Wewnętrznych.

d) Utrzymywać dziennik wystawy i protokół posiedzeń, przez siebie odbywanych.

e) Załatwiać wszelkie rosporządzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

f) Donieść tejże Kommissyi Rządowéj o ukończoném urządzeniu wystawy, a po jéj zamknięciu przedstawić ogólne wypadki i wnioski,

Art. 17. Nareszcie, co do trzeciego punktu, obowiązkiem jest Komitetu:

a) Rozważyć i ocenić, z największą ścisłością i bezstronnością. wszelkie płody sztuk pięknych i wyroby przemysłowe, do spółubiegania się i popisu na wystawę publiczną oddane.

b) Sporządzić spis przedmiotów za które artystów, fabrykantów lub rzemieślników, uznaje zasługującémi na odznaczenie i nagrody, z wyszczególnieniem rodzaju tychże nagród.

c) Przedstawić takowy spis do dalszego uznania i zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Art. 18. Dla należytego ocenienia tworów sztuk pięknych i płodów przemysłu, tudzież przyznania nagród, powinni zbiérać się na posiedzenia wszyscy członkowie Komitetu, wyjąwszy, gdyby któremu z nich ważna jaka przeszkoda być obecnym nie dozwoliła.

Art. 19. O każdym przedmiocie szczególniéj nad inne odznaczającym się odbywać się ma głosowanie sekretne, celem ustanowienia, na jaką właściciel jego zasługuje nagrodę.

Art. 20. Komitet stanowi większością głosów; w razie równości, głos Prezydującego przeważa.

Art. 21. Przy ocenianiu płodu lub wyrobu, do którego z członków należącego, tenże od wszelkiego udziału w naradach usuwa się.

Art. 22. W przypadku zachodzącej potrzeby gruntownego zbadania przedmiotu, lub gdyby komitet nie czuł się w możności dostatecznego ocenienia tegoż, wolno mu będzie wezwać, na posiedzenie swoje, właściwych znawców naukowych i biegłych praktycznych, dla zasięgnięcia ich zdania.

Art. 23. Po dopełnioném w powyższy sposób ocenieniu wartości przedmiotów na wystawę oddanych i przysądzeniu nagród celującym artystom, fabrykantom i rękodzielnikom, Komitet, sporządziwszy stosowny w téj mierze wykaz, przedstawia go Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych do zatwierdzenia i wyjednania przyznanych nagród.

(dok. nast.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Londyn, 28 Października. Na dwa wakujące miejsca w Orderze Podwiązki, Królowa mianowała xiążęcia Sutherland i margrabię Westminster.

— Twierdzą że Lord-Namiestnik Irlandyi, lord Ebrington, zajmie miejsce zmarłego lorda Holland w Gabinecie.

— Dwór nie wcześniej jak 12 Listopada spodziewany jest do Londynu.

— W ciągu dwóch ostatnich tygodni odbyło się w Anglii i Szkocyi mnóstwo zgromadzeń i liberalnych, i tak nazwanych *zachowawczych.* Zgromadzenia te to tylko miały godnego uwagi, że były ożywione duchem pokoju.

— Bank Irlandski podniosł swoje esconto od 5 do 6 procent.

Paryż, 30 Października. (Wiadomość telegraficz.) Monitor dzisiejszy zawiera wyroki Królewskie, mianujące nowych ministrów którzy są następni: marszałek *Soult*, xżę Dalmacyi, ministrem wojny i Prezydentem Rady Ministrów —PP. *Humann* Skarbu—*Martin* (du Nord), Sprawiedliwości—*Dupérré*, Marynarki—*Guizot*, Spraw Zagranicznych—*Duchatel*, Spraw Wewnętrznych — *Cunin-Gridaine* Handlu —*Teste* Prac publicznych—*Villemain*, Oświecenia.

— Królowa Hiszpańska, Marya-Krystyna, podróżująca pod imieniem hrabiny de Lista Allegro, przybyła 23 b. m. do Marsylii, gdzie zabawi dni kilka, nim uda się do Neapolu.

— Vice-admirał Roussin mianowany został admirałem.

— Z powodu mianowania nowego gabinetu papiery na Giełdzie podniosły się.

— Admirał Lalande mianowany został dowodzcą dywizyi morskiej w Tulonie, a admirał Hugon odebrał rozkaz wrócenia ze swoją eskadrą do tego portu.

— Wiadomo naszym czytelnikom, że nieszczęśliwie sławna pani Lafarge, w sprawie o kradzież dyamentów u pani Léotaud, była skazana pod niestanność przez trybunał w Brive, na dwa lata więzienia, mimo to iż żądała ażeby ta sprawa odłożona była do czasu odsądzenia drugiej o otrucie męża. Pani Lafarge appelowała i trybunał w Tulle unieważnił takowy wyrok. Prokurator jeneralny apelował do sądu Kassacyjnego, żądając zatwierdzenia wyroku pierwszej instancyi, ale Sąd kassacyjny odrzucił jego appelacyą.

— Mówią o wielkiem odkryciu w Mulhouse, które miałoby niewyrachowany wpływ na jeden z ważnych artykułów handlu. Jeden mieszkaniec tego miasta znalazł że przez pewne processa chemiczne można wydobyć z piłowin dębowych *indygo* w niczém nieustępujące temu, które tak wielkim kosztem sprowadza się z Indyi.

*

Hiszpanija. Po 22 Października Madryt był spokojny; Espartero dniem przedtém przybył do stolicy — Królowa Izabella spodziewana była na 27—Regencya zwołała kortezów na 19 Marca 1841 i rozwiązała junty w miastach drugiego rzędu.

— *Journal des Débats* podług listu z Walencyi, 17 b. m. twierdzi, że Andaluzya oddzieliła się od reszty Królestwa i ogłosiła się niezależną Rzecząpospolitą.

Turcya. *Dostrzegacz Austryacki* ogłasza następne nowiny z Alexandryi, po 6 Października: «Za odebraniem wiadomości o zwycięstwach odniesionych w Syryi przez wojska sprzymierzone, Mehemet Ali posłał syna swego Saida-beja do Kairu dla wezwania gwardyi narodowej, ażeby szła do Syryi. Gwardya nietylko odmówiła, ale nie oddała broni, w którą ją Mehemet Ali opatrzył. Mowią że w skutek tego sam pasza udał się do Kairu.

Z nad granic Włoskich, 20 Października. Król Jmć Obu Sycylij nakazał znaczne powiększenie sił lądowych i morskich, tudzież uzbrojenie wybrzeży. Feldmarszałek Majo mianowany został, na miejsce jenerał-por. Tschudy, dowodzcą wojsk w Sycylii, wynoszących 10000 ludzi.

— Zamki Gottlieben i Arenenberg, położone w Szwajcaryi, należące do Ludwika Bonaparte, ogłoszone są na przedaj przez jednego Notaryusza w Paryżu.

NAJPOZNIEJSZE WIADOMOŚCI.

Londyn, 30 Października. J. K. W. Xiążę Cambridge wrócił tu z podróży po stałym lądzie. — Przybył tu poseł Pruski baron Bulow. — 22 b. m. odebrano w Guernesey rozkaz uzbrojenia wszystkich statków parowych. W Sheerness uzbrajają dwa okręty od 120 dział każdy: *Waterloo* i *St. Georges.* Wkrótce eskadra na morzu Środziemnem będzie liczyła 17 okrętów linijowych i 13 parowych statków. —Podług nowin z Rio Janeiro młody Cesarz ogłosił powszechną amnestyą i mianował nowych rządzców do wszystkich prowincyj. — W Kanadzie ponawiają się pożary, z umyślnych podpalań. W Quebec zgorzało 14 domów i składów; szkody szacują na 30,000 funtów. — Piszą z Bombay, 20 Sierpnia że Beludżi i inne pokolenia w Sind buntują się przeciw anglikom, którym zabili jednego oficera i 160 żołnierzy. Zapewniają że twierdza Kelat została wzięta i załoga wymordowana. Posłano do Sindu 5 pułków—P. Lockhart, zięć Walter-Scotta zaprzecza wieści, którąśmy też powtórzyli, jakoby romans *Allan Cameron* wydawany przez jednego xięgarza Paryskiego był pozostały po wielkim pisarzu. Podług P. Lockhart nic podobnego nie znalazło się w papierach W. Scotta.

Paryż, 31 Października. Nowi ministrowie przedwczora przysięgali. Jest to dziewiętnasty z rzędu gabinet od rewolucyi Lipcowej. Prócz *Temps* i *Constitutionnel*, należących do umiarkowanej oppozycyi, *Journal des Débats*, który broni ministrów i la *Presse* trzymającej się dotąd na odwodzie, wssystkie inne gazety z największą gwałtownością powstają na nowy gabinet —Mówią o niezwłocznem odwołaniu posła francuzkiego z Hiszpanii.

Stuttgardt 31 Października. JJ. CC. WW. W. Xiężna Jmć Helena Rossyjska z WW. Xiężniczkami Córkami Swojemi, w powrocie z Włoch przybyły do tutejszej stolicy.

Lwów 17 Października. Stany Galicyjskie uchwaliły jednomyślnie na ostatnim Sejmie budowę drogi żelaznej, która ma przechodzić przez całe Królestwo i w Bochni połączyć się z drogą Cesarza Ferdynanda. Główna linija pójdzie z Bochni przez Lwów i Brody, a jedna jej odnoga skierowana będzie na Brzegnę lub Tarnopol do Dniestru.

(Journ. de S. P. G. P! Psz. Półn.)

ROZMAITOŚCI.

Paganini umierając przekazał testamentem ośm swoich najlepszych skrzypców ośmiu *najsławniejszym* tego czasu skrzypkom. Ci są: Lipiński, Bériot, Ernst, Mayseder, Molique, Ole Bull, Spohr, Vieux-temps.

— Anglia, w każdym czasie, nieprzestaje rozszerzać swoich posiadłości. Niedawno jeszcze zajęła na południowym brzegu Arabii, dość znaczne miasto *Aden.* Obecnie usiłuje podbić *Kabul* i rozszerzyć granice Indyjskich posiadłości. Zakłada nową osadę na Wyspie Zelandyi, którą umiała nabyć za kilka milionów funtów sterlingów. Słowem Anglia, podług wyrachowań P. Leblanc de Prébois, dotąd zagarnęła 217,005 mil kwadr. i podbiła 88,170,000 ludności, w rozmaitych częściach świata. I tak:

W Ameryce Północnej: Niższa i Wyższa Kanada, wyspa xięcia Edwarda, przylądek Breton i Nowa-Ziemia, osada Hudson Bay, powierzchni 48,333 mil kw. i 1,500,000 ludności.

W Ameryce Południowej: Demerari, Essequibo, Berbice, Gonduras, wyspy Falkland; powierzchni 18,330 mil kw. i 120,000 mieszkańców.

W Indyach Zachodnich: Jamaika, Trinidad, Tabago, Grenada, S. Wincenty, Barbados, S. Lucia, Domingo, Antigua, Monserrat, Nevirs, S. Kitts, Anguilla, Tortola, wyspy Panieńskie, Nowa-Opatrzność. Bahama, S. Jerzy, Bermudez, powierzchni 1,444 mil k. i 1,000,000 mieszkańców.

W Afryce: Przylądek Dobrej Nadziei, w. Maurycego, Mahé, wyspy Séchelles, Święta-Helena, Wniebowzięcie, Sierra-Leone, Gambia, Acera, Coast; powierzchni 29,000 mil k. i 350,000 mieszkańców.

W Austral-Azyi: Nowa południowa Galia, Van-Diemen, rzeka Łabędzia, ciaśnina Króla Jerzego, Norfolk; powierzchni 55,550 mil k. i 2,000,000 mieszkańców.

W Azyi: — Ceylan, wielkorządztwo Bengalskie, Madras, Bombay, część Dekanu; powierzchni 64,182 mil k. i 83,400,000 ludności.

W Europie: Gibraltar, Malta, Gozzo, Corfon, Cefalonia, Zante, Santa-Maura, Itaka, Paxo, Cerygo, Heligoland; powierzchni 166 mil ° i 400,000 mieszkańców.

— Przed kilku tygodniami wróciła uczona, w celu zoologicznym przedsiębrana, wyprawa z woli Rządu, pod naczelnictwem Akademika *von Baera*, do Laponii i morza Białego. Do pomocy P. Baerowi przydani byli także P. *Middendorff*, Professor Zoologii w Uniwersytecie Kijowskim i P. *Pankiewicz Jan*, Kandydat Uniwersytetu Petersburskiego.

Pozłacanie srebra, żelaza, miedzi i cyny za pomocą galwanizmu. Znakomity fizyk Genewski, *Delarive*, wydawca *Bibliothèque universelle*, umieścił w ostatniej xiążce swojego dziennika szczegółowy opis sposobu: jak można galwanizm zastosować do taniej, bardzo trwałej i doskonałej pozłoty nie tylko srebra i miedzi, ale i tych metallów, które dotąd uważane były za niezdatne do pozłacania. To odkrycie Pana Delarive jest tak proste, że odtąd każdy może, jeśli zechce, w kilka godzin wyzłocić łatwo i tanio, srebro stołowe, noże, szczypce, i inne metaliczne rzeczy w swoim domu, po uprzedniem należytem wyczyszczeniu i wypolerowaniu.

Podług jego wyrachowań, najlepsza pozłota jednej łyżki srebrnej, złoty lub półtora złotego, nie więcej, wyniesie. Oto jest treściwy opis tej roboty. Trzeba rozpuścić czwartą lub piątą część *zołotnika* czystego złota w wodzie Królewskiej, rozprowadzić roztwór ten wodą i wlać do pęcherza, który zanurza się do naczynia napełnionego wodą, lekko zaprawioną kwasem siarczanym. Przedmiot mający się pozłocić wpuszcza się do pęcherza razem z zynkową blaszką; wtedy przedmiot i blaszka łączą się drutem i w kilka minut otrzymuje się wyborna pozłota. Pozłota ta nie potrzebuje politury; jest bowiem świetna i, pomimo swojéj cieńkości, nie schodzi od tarcia najmocniejszego. Można także wiadomymi sposobami wyrabiać na rzeczach metalicznych złote głoski i rozmaite ozdoby.

RZECZY KRAJOWE.

Badania Historyczne Wołynia.

(Ułomki.)

I.

Zkąd poszło nazwisko ziemi Wołyńskiej? Pytanie dotąd ani rozstrzygane, ani rozstrzygnięte. I w rzeczy samej, kiedy inne wątpliwości tyczące się Słowiańszczyzny mniej więcej uległy badaniom jak najściślejszym, ziemia Wołyńska dotąd nie zwraca na siebie uwagi śledczego umysłu badacza!...

Dawniejsi nasi latopisarze wyprowadzali zwykle nazwę ziemi Wołyńskiej z jednego źródła, najmniéj zbliżającego się do prawdy, nawet zupełnie wymyślonego. Stryjkowski nazwisko *Wołynia*, wywodzi od *Wołgi*, jakoby pierwsi mieszkańcy tej ziemi z za Wołgi przybyli. — «Od Wołgi «rzeki nazwani, od której z Moskwy tu swój naród dziś «mieszkający wwiedli.»

Gwagnin podobnież: —«Sarmaci krainę ruską opanowali «którą od rzeki *Wołhy* nazwali», a w innem znowu miejscu:—«zwali się pierwéj *Wołharami* potém *Wołhyńcami*.» I ztąd niby nazwisko Wołynia: *Wołhyń* (Volhynia)?

Nicefor Grzegorz w czternastym wieku wywodził od Wołgi *Bulgarow*, *Wulgarów*. W takim razie trzeba wprzódy dowieść że nazwanie Wołgi istniało przed Bulgarami. Grecy mianowali ją w ówczas: *Atalis*, *Oyklos*, *Oglos*, i *Hoglos*. — W tych nazwach przebija się jednak brzmienie skażone Wołgi. 1)

Kromer, mówiąc że ziemia Wołyńska zamieszkana jest *a Dreflanis populis*, dodaje: qui nescio an *Bolgari* sint? Podobieństwo brzmienia często wprowadzało w błąd ten dawnych i późniejszych badaczy. Wprawdzie Wolgary albo Bolgary długo zajmowali ziemię Wołyńską, ale nazwisko Wołynia istniało już dawno przed nimi, gdy tymczasem wiadomo że Bólgary dopiero około 428 roku po Chr. przybyli z Azyi na Dnieprskie i Bohskie wybrzeża. W ówczas *Wołyńcy* usunęli się na północ i zajęli kraje *Drewlanów* i *Dulebów*. Był to wiek wędrówek!

Siestrzeńcewicz początek nazwiska Wołynia wyprowadza

1) «Kilka mil od miasta Moskwy jest las nazwany *Wołkowski*, «bo tam wilków *(Wołkow)* siła, w którym jest jezioro błotne rze- «czone *Wołgą*, a z niego wypada z wielkim pędem rzeka jedna «wielka prosto na północ (?) bieżąc, którą od jeziora nazywają «*Wołhą*.» Taki jest początek Wołgi podług Gwagnina, od której znowu wyprowadził on *Wolhynia* nazwisko. *(Przyp. Aut.)*

Dodajmy, że Wołga ani się zaczyna w bliskości Moskwy, ani płynie na północ. *(Wyd. Tyg.)*

następnie 2) «Goty, przybyli ze Skandynawii przez Baltyk, pod wodzą Króla Beryga, 30 lat przed Chr. ruszyli ku Azowskiemu i Czarnemu morzóm, pod wodzą Króla Filimera, piątego następcy Beryga. Wędrówka ta miała miejsce na początku drugiego wieku, licząc na jeden wiek trzy pokolenia. Goty przybyli do okolicy pięknéj i żyznéj *Olium*. Niektóre narzecza Słowiańskie odrzucają *w*, inne dodają. Ztąd z Olium powstaje *Wolium* lub *Wołyn* (?)» — Oto początek dziwny Wołynia, tym dziwniejszy że trzeba było aż Gotów osiedlić w jakiéjś *Olium* krainie! Szkoda, że nie wiemy, zkąd powzięta podobna wiadomość.

Zacząwszy od Długosza, późniejsi aż do nas historycy, miano Wołynia od miasta i zamku *Wołyn* wyprowadzać się zgodzili. Miasto to, dziś już wcale nie istniejące, znajdować się miało, podług Długosza 3) w tém miejscu, gdzie teraz w Lubelskiem wieś Grudek, przy ujściu rzeki Huczwy, na prawym jéj brzegu, a na lewym Bugu. Naruszewicz zgadza się na zdanie Długosza, i, niegdyś województwo Wołyńskie, wywodzi od nazwiska *Wołyna* zamku. Podług Strojewa latopismu 4) przy tym zamku Bolesław Chrobry rozbił w 1018 roku Jarosława I. Jeszcze pod latami: 1158 i 1160 wspomina się nazwa Wołyńskiego zamku. Tu oddalił się z Kijowa wygnany W. X. Mścisław Izasławicz. 5) Potém nieznajdujemy w latopismach żadnéj o Wołyniu wzmianki. W XV wieku, za Długosza, została tylko pamięć o miejscu gdzie niegdyś istniało miasto i zamek. 6)

Pomijając źródłosłów Russowa i innych, którzy nazwę Wołynia od słów *wół* i *gnać*, po małorusku *hinit* wyprowadzają, jakoby mieszkańcy tego kraju korzystając z bujnych swoich pastwisk trudnili się chowem i handlem szczególnym *wołów*, goniąc je do Polski i Litwy, jak to i teraz ma miejsce, przystąpmy do naszych badań nad mianem *Wołyńskiej* ziemi. *(d. c. n.)*

Ant. Max. Żołkiewicz.

St. Petersburg.

2) Récherches sur l'origine des Sarmates. 556.

3) Długosz. 1. 18. w opisie rzek Polskich, wyliczając do Bugu wpadające mówi:—«Item Uczeu, cujus fons ex silvis Gródek villa Podhoryce ostia in villa Grodek ubi prius antiquitus; etc.

4) Letopis Strojewa. I. 107.

5) Tamże. 195.

6) Rzecz ze wszech miar ciekawa, czy nie zostały jakiekolwiek *obecnie* wspomnienia lub podania w miejscu, gdzie *gród Wołyński* się wznosił. Gdyby kto z światłych ziomków *na miejscu* zebrał jakie uwagi w tym względzie i ogłosił w pismach publicznych, największą czulibyśmy dla niego wdzięczność.

UWIADOMIENIE LITERACKIE.

(Udzielono.)

«Noworocznik *Niezabudka* na rok 1841, już w druku.— Wydawca tego Noworocznika uprasza przeto PP. Kollektorów o pośpieszenie z nadesłaniem przed 15 grud. b. r.—przedpłaty razem z listą prenumeratorów. Również uwiadamia, że osoby które prenumerowały, otrzymają exemplarze ozdobione rycinami.

Przedpłata 6 zł. gr. 20 (z pocztą zł. 7) — przyjmuje się do dnia wskazanego, pod adresem:—*Jana Barszczewskiego, na ulicy Kanonierskiéj, w domu Kasatkinoj, № 14 w Petersburgu.*

KURS WEXLOWY, PIENIĘŻNY I AKCYOWY.

Petersburg, 29 Listopada.

Za rubel srebrny:

Na Londyn.	na 3 m.	$39\frac{7}{16}$ pens.
— Amsterdam.	———	$193\frac{1}{4}$, 194 cens.
— Hamburg.	———	$34\frac{7}{10}$ szel.
— Paryż	———	— —

AKCYE.

	Przedano po: Rubli srebrnych:
1 Tow. zabezp. od ognia.	521
2 ——— — ——.	$117\frac{1}{8}$
— — — Żeglugi parowej.	151
— — — Wód mineralnych	—
— — — Oświecenia gazem.	$38\frac{1}{4}$
— — — Przędzenia bawełny	—
— — — Zeglugi parewej Baltyckiej.	$37\frac{1}{4}$
— — — Drogi żelaznej	$31\frac{1}{2}$
— — — Fabryki sukien. Narwskiej.	—
— — — — — Carewskiej perkalów . . .	—
— — — Petersburskiej chowu owiec w południowych prowincyach. . .	—
— — — Zabezpieczenia życia.	58

Печатать позволяется: С.-Петербургъ. Октября 31-го 1840. *П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.